

dienstig gebied; een zóó plooibare middenman, dat hij Roomsch was of Gereformeerd of Luthersch, naar gelang van de plaats waar hij woonde, en zodoende zevenmaal van belijdenis veranderd is. Calvijn, die in zijne beoordeeling van personen altijd zacht was, zóó optimistisch dat hij daardoor dikwijls bedrogen is uitgekomen, had ook Balduinus in zijne drie Gereformeerde perioden tot driemaal toe vertrouwd; in die mate zelfs, dat hij in Genève zijne kamer voor hem had opengesteld, en er nooit aan gedacht had om bij eigen afwezigheid ook maar iets voor hem te verbergen. Maar juist daarom was hij des te meer geërgerd, toen diezelfde Balduinus in 1561 de Gereformeerden in Frankrijk ging tegenwerken, en daartoe gebruik maakte van een zoogenaamd irenisch boekje van zijn landgenoot Cassander. Daar dit boekje anonym was uitgekomen, en Balduinus aanvankelijk voor den schrijver gehouden werd, kwam er van Calvijn een tegenschrift, dat aan hem geadresseerd was. En toen hij daar aanstonds op antwoordde met een zeer persoonlijken aanval, liet Calvijn even spoedig een tweede boekje verschijnen, dat nu ook zeer scherp was en den tegenstander als volkomen onbetrouwbaar ten toon stelde. Voor het overige hadden die twee boekjes op de Nederlanden zelve geen betrekking; tenzij dan, voor zoover Balduinus hier zeer bekend was, en hier ook door velen vertrouwd werd ⁷³).

Uitdrukkelijk en met name voor Holland bestemd was een ander geschrift uit denzelfden tijd, waarin ook gehandeld werd over onverschilligheid op het stuk van kerk en belijdenis. De bekende David Volkertszoon Coornhert, uit Amsterdam, die, hoewel evenmin Roomsch als Gereformeerd, toch uitwendig zich aan Rome bleef houden, had toen kort tevoren een boekje geschreven, waarin hij zulke gedragslijn trachtte goed te praten. In die „Verschooninghe van de Roomsche afgoderye” ging hij zelfs nog verder dan vroeger de pseudo-Nicodemieten. Het volgen van Roomsche practijken, met verloochening van eene daarvan afwijkende overtuiging, werd door hem niet slechts verontschuldigd, maar zelfs als een teken van echte vromigheid voorgesteld. Door een anderen Hollander, den van elders niet bekenden Pieter Roem, die naar het schijnt met Genève in correspondentie was, werd een exemplaar van dat boekje